

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
БИОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра зоологии

ФЕДОРИНЧИК
Карина Артемовна

СТРУКТУРА ВИДОВОГО РАЗНООБРАЗИЯ ГНЕЗДЯЩИХСЯ
ПТИЦ ППРЗ «ДУБРАВА»

Аннотация к дипломной работе

Научный руководитель:
кандидат биологических наук,
доцент В.В. Сахвон

Минск, 2020

РЕФЕРАТ

Дипломная работа 57 с., 5 рис., 3 табл., 41 источник.

АССАМБЛЕЯ ГНЕЗДЯЩИХСЯ ПТИЦ, ПЛОТНОСТЬ
ГНЕЗДОВАНИЯ, ПАРК, УРБАНИЗИРОВАННАЯ ТЕРРИТОРИЯ,
СИНУРБИЗАЦИЯ.

Объект исследования: структура населения гнездящихся птиц памятника природы республиканского значения «Дубрава» (Минск).

Цель: установить структуру видового разнообразия птиц на территории памятника природы республиканского значения «Дубрава» (Минск).

Методы исследования: стандартный метод, принятый в орнитологии – площадочный метод учета с составлением карты-схемы с нанесенными гнездовыми территориями.

В результате проведенных исследований за период с 2015 по 2019 гг. на территории памятника природы республиканского значения «Дубрава» было отмечено пребывание 7 отрядов, 25 семейств, 38 родов и 59 видов птиц, из которых 47 видов были гнездящимися (21 вид гнезвился регулярно). Самым многочисленным отрядом является Passeriformes (81,4 % всех видов, населяющих «Дубраву»). В населении принимают участие виды из различных экологических групп, от наземногнездящихся до кронников, в то же время доминируют виды, гнездящиеся в подросте или подлеске. Положительная динамика численности была установлена для 15 видов птиц, а именно для *Erithacus rubecula*, *Turdus philomelos*, *T. pilaris*, *T. merula*, *Sylvia atricapilla*, *Parus major*, *Sturnus vulgaris*, *Cyanistes caeruleus*, *Periparus ater*, *Phylloscopus sibilatrix*, *P. collybita*, *Fringilla coelebs*, *Coccothraustes coccothraustes*, *Chloris chloris*, *Dendrocopos major*. На гнездовании было отмечено 2 новых для данной территории вида – *Acrocephalus palustris* и *Phoenicurus phoenicurus*. Увеличение плотности гнездования отдельных видов птиц, а также появление на данной территории новых видов связано с активным внедрением их на урбанизированные территории и их синурбизацией. В частности, произошло увеличение видового богатства птиц с 28 до 38 видов. Общая плотность гнездования возросла с 8,53 до 13,39 пар/га. Однако, обратным эффектом, связанным с синурбизацией, является исчезновение *Corvus cornix* и *Pica pica*, которые, будучи экологически пластичными видами, успешно внедрились на территорию городской застройки.

Таким образом ППРЗ «Дубрава» является важным местом для увеличения видового разнообразия птиц в условиях г. Минска, а также является территорией, которая может быть использована определенными видами для их внедрения в зеленые насаждения центральных районов города.

РЭФЕРАТ

Дыпломная работа 57 с., 5 мал., 3 табл., 41 крыніца.

АСАМБЛЕЯ ГНЯЗДУЮЧЫХ ПТУШАК, ШЧЫЛЬНАСЦЬ
ГНЕЗДАВАННЯ, ПАРК, УРБАЊІЗАВАНАЯ ТЭРЫТОРЫЯ,
СІНУРБІЗАЦЫЯ.

Аб'ект даследвання: структура насельніцтва гняздуючых птушак помніка прыроды рэспубліканскага значэння «Дуброва» (Мінск).

Мэта: усталяваць структуру відавой разнастайнасці птушак на тэрыторыі помніка прыроды рэспубліканскага значэння «Дуброва» (Мінск).

Метады даследвання: стандартны, прыняты ў арніталогіі метады метады ўліку птушак на пляцоўках са складаннем карты-схемы з нанесенымі гнездавымі тэрыторыямі.

У выніку праведзеных даследаванняў за перыяд з 2015 па 2019 гг. на тэрыторыі помніка прыроды рэспубліканскага значэння «Дуброва» было адзначана знаходжанне 7 атрадаў, 25 сямействаў, 38 родаў і 59 відаў птушак, з якіх 47 відаў былі гняздуючымі (21 від гняздзіўся рэгулярна). Самым шматлікім атрадам з'яўляецца Passeriformes (81,4% усіх відаў, якія насяляюць «Дуброву»). У насельніцтве прымаюць удзел віды з розных экалагічных груп, ад наземнагняздуючых да кроннікаў, у той жа час дамінуюць віды, якія гняздуюцца пераважна ў падросце або падлеску. Станоўчая дынаміка колькасці была ўсталяваная для 15 відаў птушак: *Erithacus rubecula*, *Turdus philomelos*, *T. pilaris*, *T. merula*, *Sylvia atricapilla*, *Parus major*, *Sturnus vulgaris*, *Cyanistes caeruleus*, *Periparus ater*, *Phylloscopus sibilatrix*, *P. collybita*, *Fringilla coelebs*, *Coccothraustes coccothraustes*, *Chloris chloris*, *Dendrocopos major*. На гнездаванні была адзначана 2 новых для дадзенай тэрыторыі выгляду – *Acrocephalus palustris* і *Phoenicurus phoenicurus*. Павелічэнне шчыльнасці гнездавання асобных відаў птушак, а таксама з'яўленне на дадзенай тэрыторыі новых відаў звязана з актыўным засяленнем імі урбанізаваных тэрыторый і з іх сінурбізацыяй. Так, было зарэгістравана павелічэнне відавога багацця гняздуючых птушак з 28 да 38 відаў, а таксама адзначана ўзрастанне агульнай шчыльнасці гнездавання з 8,53 да 13,39 пар/га. Аднак, з тэрыторыі помніка прыроды зніклі *Corvus cornix* і *Pica pica*, якія, будучы экалагічна пластычнымі відамі, паспяхова праніклі на тэрыторыю гарадской забудовы.

Такім чынам, «Дуброва» з'яўляецца важным месцам для падтрымання і павелічэння відавой разнастайнасці птушак ва ўмовах г. Мінска, а таксама з'яўляецца тэрыторыяй, якая можа быць выкарыстана пэўнымі відамі для іх ўкаранення ў зялёныя насаджэнні цэнтральных раёнаў горада.

ABSTRACT

Diploma work 57 p., 5 fig., 3 tables, 41 sources.

URBAN BIRD ASSEMBLAGE, BREEDING BIRD DENSITY, PARK, CITY, SYNURBIZATION.

Object of research: population structure of breeding bird assemblage within the republican natural monument «Dubrava».

Aim of work: define the composition and diversity of breeding bird assemblage within the republican natural monument «Dubrava».

Research methods: the standard method adopted in ornithology is the site bird counting method with charting nesting territories.

As a result of researches for the period from 2015 to 2019 within the republican natural monument «Dubrava» the presence of 7 orders, 25 families, 38 genera and 59 species of birds was noted, of which 47 species were nesting (21 species nested regularly). The most numerous order is Passeriformes (81,4 % of all species inhabiting Dubrava). Species from various ecological groups, from nesting on the ground to nesting in the crowns of trees, take part in the population. Species nesting in undergrowth dominate at the same time. Positive dynamics was found for 15 species: *Erithacus rubecula*, *Turdus philomelos*, *T. pilaris*, *T. merula*, *Sylvia atricapilla*, *Parus major*, *Sturnus vulgaris*, *Cyanistes caeruleus*, *Periparus ater*, *Phylloscopus sibilatrix*, *P. collybita*, *Fringilla coelebs*, *Coccothraustes coccothraustes*, *Chloris chloris*, *Dendrocopos major*. 2 new species were recorded on nesting – *Acrocephalus palustris* and *Phoenicurus phoenicurus*. Increasing bird density of individual bird species and the appearance of new species in this territory is associated with their active introduction into urban areas and their synurbation. During the period of research, abundance of species increased from 28 to 38 species. Overall bird densities varied from 8,53 pairs/ha to 13,39 pairs/ha. However, the opposite effect associated with synurbation is the disappearance of *Corvus cornix* and *Pica pica*, which, being environmentally plastic species, have successfully introduced into the urban area.

The republican natural monument «Dubrava» is an important place for an important place for maintaining and increasing the species diversity of birds in Minsk, and it's a territory that can be used by certain species for their introduction into the green spaces of the central areas of the city.